the grounds of the Antazavė Manor complex (Zarasai District, East Lithuania). The very poor remains of a cultural layer that was completely destroyed during the Soviet era and contained isolated 16th/17th–20th-centuries finds, was discovered in test pit 1 (Fig. 1) in the complex's courtyard and in test pits 2, 3, and 6 to the NW–W of the manor palace. Stone paving (Fig. 2) connected with the period of the palace's construction (second half of the 18th century) or the palace's 19th-century renovation were discovered at a depth of 1–1.5 m from the present-day ground's surface in test pit 4 to the N of the manor palace. The mixed layer contained 16th/17th–20th-centuries finds: fragments of household pottery (Fig. 3), stove tiles, and glass bottles, an iron key from a chest, and a decorative door (?) nail (Fig. 4). Isolated 17th–20th-centuries finds were discovered in test pit 5.

1 pav. Šurfo 1 vieta liepų alėjos pylimo Š gale. M. Vitkūno nuotr.

Fig. 1. Site of test pit 1 at the N end of the linden walkway embankment.

Manvydas Vitkūnas,
Bronius Dakanis

Daniliškio dvaro sodyba

2013 m. rugsėjį–spalį vykdyti dalies Krekenavos regioniniame parke (Panevėžio ir Kėdainių r.) esančių kultūros paveldo objektų žvalgomieji tyrimai. Jie atlikti planuojamos įrengti infrastruktūros (informacinių stendų, rodyklių, suolų, dviračių stovų ir kitų smulkių turizmo infrastruktūros statinių) įkasimo vietose. Vienas iš tirtų objektų buvo Daniliškio buvusios dvaro sodybos fragmentų (UK 378) teritorija (Panevėžio r., Krekenavos sen.). Daniliškio dvaras istoriniuose šaltiniuose minimas nuo XVI a. pabaigos. Įvairiais laikotarpiais Daniliškis priklausė dvarininkams Mlečkoms, Zavišoms, Romanskiams. XX a. pradžioje dvaro savininku tapo Lietuvos inžinierius mechanikas, profesorius Platonas Jankauskas (1860–1941). 1927 m. duomenimis, dvaro sodyboje būta 15 pastatų, jam iki parceliavimo priklausė 226 ha žemės.

2 pav. Bendras šurfo 1 vaizdas iš ŠR. M. Vitkūno nuotr.
Fig. 2. General view of test pit 1 from the NE.

3 pav. Įsočio šukės iš šurfo 1. M. Vitkūno nuotr.
Fig. 3. Pitcher sherds from test pit 1.

Dvaro sodyboje yra parkas, kurio vertingiausias išlikęs akcentas – įspūdinga liepų alėja, pasodinta abipus 263 m ilgio pylimo dvaro sodybos V dalyje, kalvelės, kurioje stovėjo dvaro rūmai, papėdėje. Pylimas yra Nevėžio pirmosios viršsalpinės terasos pakraštyje, apie 400 m į R nuo Nevėžio kairiojo kranto. Alėjoje auga apie 360 mažalapių liepų. Liepų alėjos pylimo Š gale planuota pastatyti 3 m ilgio terasuotą taką ir naują informacinį stendą. Čia ištirtas vienas L raidės formos 4x1 m dydžio (4 m^2 ploto) šurfas (1 pav.).

Šurfo P kraštinėje išryškėjo pylimo Š galo pjūvis (2 pav.). Iškart po velėna fiksuotas permaišytas molio, priemolio ir akmenų sluoksnis, šurfo P dalyje 20–30 cm storio ir tolygiai plonėjantis (iki 15–20 cm storio) Š kryptimi. Šis sluoksnis susidarė, kai pylimo pakraštys buvo sustiprintas moliu ir akmenimis. Giliau P šurfo pakraštyje fiksuotas 25–30 cm storio difuzinis smėlio ir priemolio sluoksnis, susidaręs veikiausiai vėlesniais laikais tvarkant dalinai erodavusį pylimo pakraštį. Po šiuo supiltiniu sluoksniu P šurfo pusėje atidengtas iki 70 cm storio pilkšvai rusvo priemolio sluoksnis, susidaręs pilant pylimą. Šurfo PV kampe, pylimo ir jo tvirtinimo akmenimis bei moliu sluoksnių paribyje, 65 cm gylyje rastos kelios juodos glu-

dintos keramikos šukės – ąsočio dalys (3 pav.), atsitiktinai patekusios į pylimą kartu su piltiniu gruntu. Šukės apytiksliai datuojamos XVII–XIX a. Po pilkšvai rusvo priemolio sluoksniu 60/90–100/110 cm (P sienelėje), 30–60 cm (Š sienelėje) ir 50–60 cm (V sienelėje) gyliuose atidengtas humusingas tamsiai pilkos ir juodos žemės sluoksnis su gausiomis augalų šaknimis – pirminis šios vietos paviršius, buvęs iki pylimo supylimo. Šurfo R sienelėje, 40–70 cm gylyje, taip pat Š sienelėje, 40–60 cm gylyje fiksuotas supiltas iki 10 cm storio tarpsluoksnis iš molio, smulkių akmenų ir kalkių, paskleistas išilgai dabartinio lauko kelio, vedančio iš dvaro sodybos į Nevėžio slėnį (į P nuo jo yra pylimas, o Š – tvenkinys). Gali būti, kad tai praeityje buvusių bandymų sustiprinti drėgnoje vietoje esantį kelią pėdsakai. Tarp kalkių bei žvyro fragmentų rasta ir raudonos molio plytos dužena. Panašu, kad kelio tvarkymui galėjo būti panaudotos griuvenos, statybinių medžiagų atliekos, tačiau kada tai įvyko, neaišku. Tarpsluoksnio su kalkėmis fragmentai (tačiau be molio intarpų) fiksuoti ir P šurfo sienelėje, 0,7–1 m gylyje. 90 cm (šurfo V dalyje) ir 0,9–1,3 m (šurfo R dalyje) gyliuose pasiektas durpžemio sluoksnis, susiformavęs plataus Nevėžio upės slėnio pirmojoje terasoje.

Apžiūrint teritoriją tarp liepų alėjos pylimo ir dvaro rūmų liekanų, kur šlaite į Nevėžio slėnį buvo įrengtos unikalios terasos, pastebėta nelegalių kasinėjimų duobė. Žemės paviršiuje surinkti pavieniai radiniai – juodos gludintos keramikos, taip pat glazūruotos ir neglazūruotos žiestos keramikos šukės, geležinės kalvio darbo vinys, stiklinių indų dalys (4 pav.), neskaidraus rudai gelsvos spalvos lango stiklo šukė. Atsitiktiniai radiniai datuojami XVII–XIX a. (17 vienetų). Jie kartu su radiniais iš šurfo 1 (5 vienetai) perduoti PKM.

4 pav. Stiklinių indų ir lango stiklo duženos, rastos žemės paviršiuje dvaro sodybos V dalyje. M. Vitkūno nuotr.

Fig. 4. Glass vessel and window glass shards found on the ground's surface in the W part of the manor complex.

Daniliškis Manor complex

In 2013, a 4 m^2 test pit 1 (Fig. 1) was excavated in the N end of a 263 m long embankment created at the foot of the small hill, on which the manor palace stands, in the former Daniliškis Manor complex (Panevėžys District, Central Lithuania). The cross-section of the embankment's N part was clearly visible on the test pit's S side (Fig. 2). A mixed layer of clay, clay loam, and stone, created in strengthening the embankment's edge with clay and stones, was recorded. Under the fill layer was a layer, up to 70 cm thick, of greyish brown clay loam formed during the creation of the embankment. Several potsherds and pieces of a black burnished pitcher (Fig. 3), approximately dated to the 17th–19th centuries, were found at a depth of 65 cm.

Between the embankment of the linden walkway and the former terraces of the manor palace, isolated finds were collected on the surface: sherds of black burnished pottery as well as glazed and unglazed hand thrown pottery, hand-forged iron nails, pieces of glass vessels (Fig. 4), and a shard of opaque brownish yellow window glass.

Manvydas Vitkūnas,
Bronius Dakanis

Sviatošino dvaro sodyba

2013 m. birželio mėnesį atlikti žvalgomieji tyrimai Sviatošino buvusios dvaro sodybos (UK 593) teritorijoje, esančioje Joginiškių kaime (Šakių r., Kriūkų sen.), dabar susiliejusioje į vieną gyvenvietę su Kriūkų miesteliu. Todėl Sviatošino dvaras dažnai vadinamas ir Kriūkų dvaru. Rašytiniuose šaltiniuose Kriūkų dvaras pirmą kartą paminėtas 1589 m. Nuo XIX a. pradžios iki 1914 m. Kriūkai buvo Sviatošino valsčiaus, o 1919–1950 m. – Paežerėlių valsčiaus centras. Iki mūsų dienų fragmentiškai išlikęs Sviatošino dvaro ansamblis yra susiformavęs XIX a. Dvaras ilgą laiką priklausė bajorų Rene giminei, o XIX a. pabaigoje paveldėtas grafo Aleksandro Mielžinskio. 1909 m. grafienė Stanislava Mielžinskienė pardavė Sviatošino dvarą Valstiečių banko Kauno skyriui, o šis perpardavė dvarą rusų tautybės naujakuriams. XX a. II pusėje Sviatošino dvaro sodybos teritorijoje buvo vykdomi labai didelės apimties žemės judinimo darbai (tiestos gatvės, kastos tranšėjos požeminėms komunikacijoms). Beveik visa dvaro sodybos teritorija užstatyta naujais statiniais. Dvaro rūmų pastatas tapo Kriūkų vidurinės mokyklos pastatų komplekso dalimi. Į P ir PV nuo mokyklos pastatytas Kriūkų apylinkės (dabar – seniūnijos) administracinis pastatas, kultūros namai su gyvenvietės architektūriniu akcentu – apžvalgos bokštu. Dvaro sodybos V ir P pakraščiai buvo užstatyti kolūkiečių gyvenamaisiais namais ir ūkiniais pastatais.

Planuojant įgyvendinti Kriūkų miestelio nuotekų tinklų įrengimo projektą, būsimų žemės judinimo darbų zonoje atlikti žvalgomieji tyrimai. Sviatošino buvusio dvaro sodybos teritorijoje, Mokyklos gatvėje ir bevardžiame skersgatvyje tarp Mokyklos gatvės ir Joginiškių gatvės ištirti šeši 1,5x1,5 m dydžio šurfai (3–8). Dar du 5x1 m dydžio šurfai (1–2) ištirti Kriūkų miestelio Š dalyje, Darbininkų gatvėje esančių II Pasauliniame kare žuvusių TSRS karių kapinių (UK 11179) aplinkoje. Čia rasta tik XX a. II pusės statybinių šiukšlių. Bendras tyrimų plotas sudarė 23,5 m^2.

Daugelyje Sviatošino dvaro sodybos teritorijoje tirtų šurfų archeologinio sluoksnio pėdsakų nerasta, fiksuoti tik XX a. II pusės perkasimai, supiltiniai sluoksniai. Šurfuose 4–6 jokių archeologiškai vertingų radinių neaptikta. ***Šurfe 3,*** tirtame į P nuo Mokyklos gatvės, šalia dabar-

1 pav. Šurfas 8. M. Vitkūno nuotr.
Fig. 1. Test pit 8.